

2. Скорук І. Д. Курсова та дипломна роботи з ономастики: навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. Луцьк: Вежа Друк, 2014. 300 с.

Крутікова Діана,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка;
Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент Тетяна Скуратко

ОСОБЛИВОСТІ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ТВОРЧОСТІ МИТЦІВ-ВОЇНІВ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДУ ПРОЄКТІВ НА УРОКАХ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ В 11 КЛАСІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Словесне мистецтво сьогодні подає художнє переосмислення жорстоких реалій життя в умовах війни. Спостерігаємо витворення цілого пласту комбатантської літератури (Павло Вишебаба, Артур Дронь, Сергій Жадан, Віталій Запека, Петро Мага, Юрій Матевощук, Михайло Микусь, Валерій Пузік, Євген Положій, Артем Чех тощо), свідченням чого є Каталог книжок про російсько-українську війну Ганни Скоріної [9]. Зауважимо, що ще від початку російсько-української війни Ганна Скоріна започаткувала Facebook-проект з хештегом «#Книги_про_війну», який містить, на нашу думку, найповніший список творів сучасної української літератури війни. Вважаємо, що комбатантська література у такий складний час активно твориться тому, що її автори прагнуть точно, повно зафіксувати свій досвід війни. Відтак, сьогодні актуальності набуває популяризація творчості митців-воїнів. Переконані, що кращі зразки сучасної комбатантської літератури доцільно вводити в коло дитячого та юнацького читання. У цьому контексті окремої уваги заслуговує проєктна діяльність, яка сьогодні займає провідне місце в практиках популяризації української літератури. Саме проєктний підхід, зорієнтований на інтеграцію міждисциплінарних ресурсів, забезпечує інноваційні форми популяризації художнього слова та сприяє підвищенню престижу читання у сучасному соціокультурному просторі.

Наголосимо, що особливості організації проєктної діяльності розкриваються у наукових розвідках А. Касперського, Л. Мартинець, Н. Матяш, Н. Сеньовської, Т. Скуратко, В. Слободченкова, О. Юрчик тощо.

Слушною є думка Л. Мартинець, що «під проєктною діяльністю ми розуміємо систему різних практичних дій особистості (групи, колективу), спрямованих на створення певного творчого продукту/ продукції. Проєктна діяльність відрізняється від просто колективно підготовленого заходу або групової діяльності з наданням наочних результатів тим, що демонструє головний результат проєкту – аналіз діяльності та пред'явлення способу розв'язання окресленої проблеми» [6, с. 11]. Вважаємо, що саме проєктна діяльність є дієвим засобом популяризації творчості митців-воїнів, яку доцільно впроваджувати на уроках позакласного читання в 11 класі закладів загальної середньої освіти, адже, за словами Л. Хоружої, «проєктна діяльність – це спосіб

розвитку творчості, самостійності, прагнення до ідеально-перспективного перетворення світу за допомогою креативних дій і операцій у процесі створення конкретного продукту – проєкту ідеального та реального» [11, с. 13].

На нашу думку, саме залучення одинадцятикласників до проєктної діяльності сприятиме їхньому творчому самовираженню, допомагатиме, за словами Тетяни Скуратко, «утверджувати, збагачувати, поширювати своє, рідне: мову, історію, літературу, культуру» [10, с. 80]. Важливим, на нашу думку, є впровадження методу проєктів на уроках позакласного читання із обговорення творчості митців-воїнів (для прикладу, книг Б. Гуменюка «Вірші з війни» [2], А. Дроня «Тут були ми» [3] та «Гемінгвей нічого не знає» [4] тощо). У цьому контексті доречним було б створення творчих проєктів одинадцятикласниками на основі опрацювання альманахів та антологій військових письменників [1], [12]. Також варто було б ознайомити здобувачів освіти з діяльністю освітніх волонтерських проєктів, важливим аспектом діяльності яких є популяризація сучасної української літератури війни (наприклад, освітній волонтерський проєкт «Патріотичні й небайдужі» [8], м. Тернопіль).

Тож залучення одинадцятикласників до проєктної діяльності відіграватиме важливу роль у популяризації творчості митців-воїнів, що є надважливим у час «гулу гармат».

Список використаних джерел

1. Голоси. Антологія військових письменників / упорядкув. Т. Пилипець. Київ: ФОП Степурін Ігор Миколайович, 2023. 260 с.
2. Гуменюк Б. Вірші з війни. <https://www.litlib.net/bk/99370/read>
3. Дронь А. Тут були ми [Текст]: поезія. Львів: Видавництво Старого Лева, 2024. 112 с.
4. Дронь А. Гемінгвей нічого не знає [Текст]: коротка проза Львів: Видавництво Старого Лева, 2025. 168 с.
5. Довбенко Т. Метод проєктів в історії шкільництва. Шлях освіти. 2005. № 2. С. 47–51.
6. Мартинець Л. Проектна діяльність у навчально-виховному процесі загальноосвітнього навчального закладу. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2015. № 3. С. 10–13.
7. Медвідь Л. Історія національної освіти і педагогічної думки в Україні. К.: Вікар, 2003. 335 с.
8. Патріотичні й небайдужі. Офіційна сторінка. URL: <https://www.facebook.com/profile.php?id=61555874657142>
9. Скоріна Г. Каталог книжок про російсько-українську війну. URL: <https://bookforum.ua/participants/13070>
10. Скуратко Т. Проектна діяльність у системі підготовки вчителя-словесника. Тенденції і перспективи вивчення літератури у середній і вищій школах : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (30 листопада 2023 року). Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2023. С. 79-83.
11. Хоружа Л. Проектна культура вчителя: етичний компонент. Шлях освіти. 2006. № 4. С. 11–15.

12. Це війна. Українські письменники і письменниці про те, як пережити катастрофу / Упоряд. Юлія Бентя, Олег Коцюба, Наталія Федущак. Київ: Критика, 2024. 208 с.

13. Юрчик О. Впровадження проектної технології в навчальний процес. Хмельницький: НВО № 5, ім. С. Єфремова, 2015. 88 с.

Марія Кузовіна,

kuzovinamariya@gmail.com

Західноукраїнський національний університет;
Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор
Ірина Шкіцька

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ ЯК РЕПРЕЗЕНТАНТИ УКРАЇНСЬКОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ

Національна ментальність є складним соціокультурним феноменом, що відображає глибинні світоглядні настанови, колективну пам'ять та ціннісні орієнтири етносу. Вона проявляється у специфіці мислення, поведінкових зразках та ставленні до ключових концептів буття. Одним із найбагатших джерел для дослідження української ментальності є пареміологічний фонд мови – прислів'я та приказки, що в концентрованій формі акумулюють багатовіковий досвід народу. Саме в них кодифікуються уявлення про добро і зло, справедливість, гідність та інші морально-етичні категорії.

Українські прислів'я та приказки функціонують не тільки як мовні прикраси, але як прецедентні тексти, що відображають життєві максими та поведінкові імперативи, що передають світогляд українців, їхні уявлення про світ, взаємини між людьми і природою [5, с. 16]. У них віддзеркалюються не лише елементи побуту, а й глибокі моральні орієнтири. Проблематику української пареміології вивчали М. Номис, І. Франко, М. Пазяк, а також сучасні мовознавці, зокрема Т. Космеда, О. Гоменюк, Т. Осіпова, І. Шкіцька, О. Лозинська, які наголошували на ролі паремій у формуванні національної ідентичності.

Метою нашого дослідження є аналіз ціннісних домінант української ментальності, вербалізованих у прислів'ях та приказках.

Аналіз пареміологічного фонду дає змогу виокремити ключові риси, що формують ідеал українця.

1. Аксиологема чесності та справедливості. Ці поняття є наріжними в українському культурному коді. Моральний імператив вимагає правдивості та порядності, що знаходить відображення в таких настановах: *Правда кривду переборе* [2, с. 84], *Краще гірка правда, ніж солодка брехня* [там само, с. 85], *Не кради – бо з чужого добра щастя не буде* [там само, с. 91], *Тільки адвокатів вільно у суді брехати* [3, с. 2], *Брехнею і під столом не вибрешешся* [там само, с. 29], *Брехнею світ перейдеш, а назад не вернешся* [там само], *Брехня тільки доти стоїть, поки правда не прийде* [там само], *Брехунові не вірять, хоч і правду каже* [там само], *Брехун – гірше злодія* [там само], *З брехні люди не мруть, тільки їм більше віри не дають* [там само, с. 30], *Маєш брехати, ліпше німим стати*